

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z mesecem oktobrom začne „Slov. Gospodar“ tretje polletje; prosimo torej p. n. naročnike, ki so samo za tri četrta leta bili naročnine poslali, naj ponovijo naročilo o pravem času, da ne pride nered v pripošiljanje.

Tudi novi naročniki se sprejemajo. Do konca leta znaša še naročnina 80 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravništvo.

Spomenica.

(Konec.)

6. Tem jasnim besedam o pomanjkanji slovensčine večih uradnikov nasproti pa smo se močno čudili, ko je baron Kübeckov uradni list „Grazer Zeitung“ št. 166 t. l. najedenkrat slovenske liste začel podučevati rekoč: ni res, da bi Slovencem manjkalo slovensčine zmognih uradnikov, imamo jih. Potem pravi: pri okrajnih glavarstvih v Mariboru, Ptuj, Ljutomeru, Slov. Gradci, Celji in Brežicah je 27 polit. uradnikov. Izmed teh zna 17 uradnikov popolnem dobro slovenski, 8 vsaj za silo z ljudstvom slovenski govoriti more in le dvema je bilo treba naložiti, naj se slovenski naučita, če hočeta na spodnjem Štajerskem službovati.

Ako pomislimo, kaj se je v Sromljah go-dilo, kaj pri komisijonih v Mariboru, moramo se tej izjavi tem bolj čuditi, ker so slovenski listi trditev „Grazer Zeitung“ takoj s številkami in imeni popolnem ovrgli in uničili.

Slovensko društvo predlaga imenik uradnikov političnih, davkarskih, pošarskih, zdravniških, gozdarskih itd., ki na spodnjem Štajerskem službujejo. Razporejeni so po 3 vrstah. V prvej vrsti so tisti, ki res umejo dobro slovenski govoriti in pisati; v drugej vrsti, ki znajo le za silo govoriti, pisati pa ne; in v tretjej vrsti, ki ne znajo slovenski ne govoriti ne pisati. Podatki so vzeti iz ustnega obče-vanja slovenskih strank z dotičnimi uradniki.

Vzemimo sedaj, da ima „Grazer Zeitung“ prav, kedar piše, da je na slovenskem Štajerskem 27 političnih uradnikov nameščenih. Toda nema prav, ako trdi, da izmed teh zna 17 dobro slovenski, 8 za silo in 2 nič; kajti v resnici so samo 3 slovensčine popolnem zmogni uradniki, namreč okrajni komisar Jerman v Ptuj, okrajni komisar Felicetti in okrajni sekretar Vajda, obadva v Celji; za silo slovenski govori 12 uradnikov, a 12 je takih, ki ne znajo nič slovenski. Tako kažejo skušnje!

V Mariboru, Ljutomeru, Slov. Gradci in Brežicah nemamo niti jednega uradnika, kateri bi dobro in pravilno slovensčino govoril in pisal.

Okrajni glavarji, posebno oni v Brežicah so v stanu vsaj govoriti s slovenskimi strankami in z njimi v slovensčini občevati, novi Mariborski glavar pa še niti tega ne zmore

Priloženi imenik kaže, da štejemo na spodnjem Štajerskem političnih, sanitetnih, gozdarskih, cementarskih, davkarskih in poštnih uradnikov 171.

Od teh zna dobro slovenski in nemški samo 37, za silo slovenski ume jih 54, in čisto nič slovenski pa jih ne zna 80,

171.

Slovensko društvo je tega mnenja, da le-te številke dovolj jasno pričajo in dokazujejo, da se s takšnimi uradniki ne more ustrezati vseskozi koristim javnega službovanja, pa tudi ne potrebam slovenskega prebivalstva, najmanj pa izvrševati po državnih osnovnih postavah Slovincem zagotovljene pravice do enakopravnosti njihovega slovenskega jezika v uradih in javnem življenju.

Zatoraj si usoja sledeče prositi: visoko ministerstvo notranjih zadev naj blagovoli prozročiti:

1. da se političnim, davkarskim in poštnim uradnikom, ki na Slov. Štajerji poslujejo in ne znajo slovenski govoriti in pisati, ukazuje, da se ko najbrže slovensčine popolnoma naučé; ko

bi pa tega ne storili, da se nadomestijo z uradniki, slovenskega jezika zmožnimi;

2. da se c. kr. namestniji v Gradci za 14 konceptnih dovoljenih 7700 fl. tako razdeli, da se za 5 slovenskih juristov 2500 fl., t. j. 500 fl. za vsakega porabi;

3. naj blagovoli pri ministerstvu notranjih zadev nastavitvi posebnega poročevalca ali slovenskega referenta za vse slovenske okraje in v Mariboru ali Celji ustanoviti oddelek Graške namestnije za slovensko-štajerske okraje.

Novi Hammer-Amboss in pravi prijatelji slovenskim kmetom.

(Izv. dopis iz Maribora.)

(Konec.)

Kdo je snoval posojilnice, ter jih še snuje, da se pomaga kmetu, če je v stiski, z denarjem proti malim obrestim na osebni up, to je, da se ne vknjiži dolg na posestvo? Ali nemčurji? Kaj smo videli pred par leti, ko so v okrajnem zastopu ptujskem Slovenci, ki imajo sedaj večino, sklenoli osnovati okrajno hranilnico, da bi se naši kmetje otrsli ptujske mestne hranilnice i ptujskih oderuhov? Ali niso napeli vse žile, zbobnali vse svoje prijatelje v Gradci pri namestništvu i na Dunaji pri ministerstvu, da se ta hranilnica ni dovolila? I tako delajo povsod. Kar se je toraj storilo tukaj, napravili so edino le slovenski narodnjaki.

Kdo je ustanovil in ustanavlja bralna društva, da ljudstvo čita, ter se tako uči, kaj se po svetu godi, kako ravnajo drugod, da laglje izhajajo? Slovenski narodnjaki! Ti pišejo slovenske liste, i slovenske knjige, katere n. pr. izdaja družba sv. Mohorja, ter jih na jezero in jezero vsako leto med slovensko ljudstvo razpošilja. Slovenski narodnjaki vas učijo hmelj pridelovati, ki v sedanjih časih še največ dobička donša. Slovenski narodnjaki so osnovali sadjerejsko društvo, ki bo pospeševalo i širilo sadjerejo, katera bo, če Bog da našemu še toliko haska donašala! Kjer imajo Slovenci večino v okrajnih zastopih, skušajo povsod z varčnim gospodarstvom dolge, katere so prej nemčurji, ko so bili v večini, tako pridno delali, poplatiti, da bo potem možno okrajne doklade, kolikor najbolj, znižati. V ptujskem okrajnem zastopu n. pr. gospodarijo Slovenci še le tri leta, pa so že poplačali, kakor čitajte v Slov. Gospodarji št. 35. z dne 30. avg., 20 jezer for. dolga, katerega so nemčurji prej v korist mestu Ptujju napravili. Ormoški okrajni zastop, ki je sedaj naroden, pa vže ravno tako nad jezero for. dolga poplačal, katerega poprej Kada napravil, itd.

V deželnem zboru potegujejo se naši poslanci, da bi dežela nekaj tudi za spodnjo Šta-

jersko storila, ne pa samo za gornjo i srednjo Štajersko, med tem ko do sedaj moramo Slovenci samo plačevati, da črno gledimo.

Ravno tako v državnem zboru, kjer so naši poslanci pomagali, da se je že par postav sklenolo, katere so kmetu v korist, kar tako oni, ki „Slov. Gospodarja“ čitajo, znajo.

Tako se slovenski narodnjaki povsod trudijo, da bi se zboljšalo stanje naših kmetov. Ti pa so to tudi kmalo spoznali, ter vedo dobro, kdo se samo hlina, kakor lisjak. Poslušali so toraj slovenske narodnjake i jih podpirali v njihovem delovanji. I glejte, sedaj je celo zagrizen nasprotnik dr. Forreger moral priznati i pohvaliti slovenske narodnjake, da res veliko storijo v povzdigo svojega naroda!

Posnemati hočejo torej nemčurji slovenske narodnjake. Ali pa bode tudi šlo? Kdo so ti nemčurji? Rojeni v mestu, izgojeni v mestu. O kmetu in o njegovih nadlogah znajo pa ravno toliko, kot nič. O nemškutarji velja, kar je Modrinjak pel:

„Proti sirotam slep i gluha,
On ne zna, kje izraste kruha,
Na brestu, al' na vrbi.“

Zatoraj pa nemškutarji ne morejo znati, kako bi se kmetu pomagalo, tudi ko bi mu res pomagati hteli, kar pa tako niti misliti ni; kajti oni hočejo le nad Slovenci vladati, ter po nas tolči, kakor po nakovalu.

Ko bodo došle opet volitve, lazili bodo nemčurji okolo vas, kmetje, i se vam sladkali; hvalili se bodo, kako veliki prijatelji da Vam so, i kaj da hočejo vse za vas storiti, pa le hočejo, kajti v resnici dobrega za vas še niso nič storili. Nasprotno pa bodo črnili opet slovenske narodnjake, rekoč, da ti za ljudstvo nič ne storijo. Kmetje, spomnite se tedaj, da je celo dr. Foregger sam moral reči, „slovenski narodnjaki se ozirajo z veliko skrbjo na materijelni ali gmotni blagor slovenskega ljudstva.“

I. D.

Gospodarske stvari.

Ne hodimo prezgodaj grozdja trgati ali brati!

Trgatev ali branje po vinskih gorinah bi se naj takrat pričelo, ko je grozdje dozorelo. Spoznavamo to na tem, da so belih sort jagode na prisojnem delu žoltkaste ali rumenkaste, plavih ali modrih pa prek in prek z očrnelo barvo prevlečene in sploh malo uže vele. Zrelim jagodam se peške zelo lahko od meče ali mesa ločijo in peceljni so krhki, da grozd lahko odtrgaš.

Mnogo ljudij pa na to nič ne gleda ter brž ko je grozdje nekoliko mehko pa hajd na trgatev ali branje! Nasledek temu pa je, da imajo kisel mošt in slabo vino, za katero kup-

cev ne dobi. Tako delajo vinogradarji posebno v šmarijskem in rogačkem okraji pa tudi po drugod nekateri. Pogosto se zgodi, da, ker so uže nekateri potrgali grozdje, druge s tem prisilijo tudi iti brat, čeravno bi še radi dalje čakali. Tako pa vsi škodo trpijo.

V okom priti temu popolnem, to pri nas ni lahko mogoče, ker nimamo takšne postave, kakor na Nemškem, Francoskem, deloma tudi uže na Hrvatskem, kder gosposka ali vsaj občinski uradi čas določijo, keđar se sme s trgatvijo pričeti. Zato kaže pri nas, da se posestniki jedne občine, fare ali okraja poprej dogovorijo med seboj o času za trgatev, to pa tako, da se dogovora imajo vsi držati!

Letos je ugodno vreme, da lahko čakamo do tistega časa, ko sad božji dozori. Storimo toraj tako, ter ne hodimo prezgodaj na trgatev. Vina veliko sicer ne bomo imeli, a to utegne prav dobra kapljica biti, če s trgatvijo počakamo, kolikor je le mogoče.

Dirka na Cvenu.

Pri letošnji dirki s kobilami domačega plemena dne 8. septembra se je vdeležilo 17 dirkarjev in sicer: pri začetni dirki 4, pri dirki s plemenicami 9 in pri društveni dirki 4 dirkanji. Iz tega števila vdeležencev je razvidno, da je bilo manj konkurentov, kakor poprejšnja leta, zato pa so toti tem boljje vajeni in odličnejši. To je tudi vzrok, da je marsikterizgubil voljo spustiti se z njimi v dirko, ker je znal, da ni mogoče tako lahko zmagati. S tem pa naj konjerejci ne mislijo, da ni treba jim nič več storiti; ravno to bodi v spodbudo. Tudi nikakor ne zadostuje, kar so nekateri mislili, ako kdo napravi s svojimi konji pred dirko nekatere vaje na Cvenskem travniku, nego mora porabiti vsake prilike in pokazati, kar s svojo sprego zamore.

Zmagovavci so bili sledeči: I. Pri začetni dirki 1krat okoli = 1 kilometer: 1. Al. Ferenc iz Stare-nove vesi, dovršil v 2 m. 27 s. 2. Fr. Vozlič iz Cvena, v 2 m. 38 s. in 3. Mat. Županec iz Berkovec, v 2 m. 55 s. — II. Pri dirki s plemenicami 3 krat okoli = 3 klm.: 1. Al. Ferenc, v 7 m. — s., — 1. Ant. Petovar iz Bunčan, v 7 m. 4 s., — 3. Jak. Nemeec iz Šalinec, v 7 m. 32 s., — 4. Marko Belec iz Krištanec, v 7 m. 42 s., — 5. Iv. Rajh iz Pristave, v 7 m. 45 s. — in 6. Jak. Misleta iz Hrastja, 7 m. 46 s. — III. Pri društveni dirki 2krat okoli = 2 klm.; z dvema konjema in svojim vozom: 1. Al. Ferenc, v 5 m. 10 s. — 2. Jak. Nemeec iz Šalinec, v 5 m. 50 s. — in 3. Mart. Golob iz Pristave, v 6 m. 32 sec. — Kot zastopnika konjerejskega društva v Gradci sta bila navzoča gg. major Schubert in Falke; pred ko so se darila razdelila, je govoril g. I. Kukovec o važnosti dirk za naše domače pleme. —

Letina je sploh le srednja, po nekod tudi slaba, posebno v Slovenskih goricah. Prosa so na Kranjskem dobili srednje, a zrno je lepo. Ajda kaže na Koroškem slabo, še huje v Notranjskem. Lan je skoraj povsod lep, posebno na Tirolskem. Hmelja je na Českem precej malo se pridelalo, zato utegne prehudo prerokovanje nemških listov biti, ki naznanjajo, da mora cena močno pasti in da imajo v Žavci 1000 met. centov hmelja, pa kupcev ni. Vladina poročila govorijo o precej slabem uspehu hmeljarjev českih, kar je uže nekaj, da cena preveč ne padne. Sadja imajo Korošci letos največ. Grozdje v Dalmaciji, Istriji in Goriškem je dozorelo in obetajo vinogradi veliko in dobrega vina, na Štajerskem pa je precej zaostalo in ga sploh ni mnogo, najlepše kažejo vinogradi na Bizeljskem.

Sejmi. 29. sept. Vransko, sv. Lorenc na Dravskem polji, Mahrenberg, Žavec (hmelj), Šoštanj, Vržej. 1. oktobra Konjice. 3. oktob. Žavec (hmelj).

Dopisi.

Iz Šaleške doline. (Čitalnica — šiba šulvereinarjem). Narodna čitalnica v Šoštanji oziroma v Družmirji obhajala je dne 9. t. m. obletnico svojega obstanka. Zbralo se je bilo mnogo zavedenega in tudi nekaj nezavedenega boljje radovednega ljudstva na vrtu narodnega župana in društvenega predsednika g. Mih. Tajnika, kateri se je z družimi odborniki vred veliko trudil za priprave, posebno za dostojen sprejem ljubega nam „Savinjskega Sokola“, koji je največ pripomogel, podati tej narodni veselici prazniški obraz. Najprej pozdravi g. predsednik Tajnik čestite goste in posebno vrle nam Savinjske Sokole, na čelu jim starosto g. Lipolda iz Mozirja. Potem je g. Lipold v kratkem jedarnatem govoru povdarjal važnost zbiranja Slovencev in veliko potrebo, naš materni jezik boljje častiti in spoštovati ter strogo od nasprotnikov tirjati, da ga tudi oni spoštujejo. Govor je bil z velikim navdušenjem vsprejet. Potem nastopi g. Ivan Vošnjak iz Šoštanja ter v krepkem govoru opisuje, da nismo Slovenci več nepoznani narod mej družimi narodi, ampak da se je jelo tudi z nami računiti gori na najvišem mestu, da se mora vlada tudi z nami in našimi tirjatvami pečati in kako spoštuje naš jezik tudi cesarska rodbina, kar kažejo dogodki lanskega in letošnjega potovanja našega presvitlega cesarja. Ta svoj lepi govor končal je g. Vošnjak s trikratnimi živio-klici na cesarja Franca Jožefa, na kar je celo občinstvo navdušeno pritrdilo in godba je cesarsko pesem dvakrat zaporedoma zaigrala, katero je občinstvo celi čas stoječe in s klo-

huci v rokah poslušalo. Govoril je še potem g. Škoflek, predsednik Mozirske čitalnice, ki je v prav lepi in za prosto ljudstvo razumljivi besedi opozorjal posebno stariše, naj pazijo na svojo deco, kam zahajajo, s kom se pečajo in kaj delajo, da hudi duh iz nasprotnega tabora jih nedolžnih src ne pokvari in zastrupi in jih ne izneveri slovenski materi. Koncem pred drugo dežno ploho je g. Lipold še enkrat v krepkem govoru narisal deroče volkove v jagnetovi obleki, ki se potopele po celi Sloveniji in jih je posebno v Šaleški dolini, t. j. v Soštanji in v Velenji nepričakovano veliko. Kaj lepo je svaril pred temi deročimi volkovi in tudi prav resnično povdarjal, ka smo mi Slovenci prepotrpežljivi s svojimi nasprotniki. V dokaz kazal je na predrzno društvo „nemški Schulverein“, ki se šopiri in smeši tudi v naši lepi Šaleški dolini. Konečno je vprašal g. Lipold kmete, kaj li oni mislijo, da bi se zgodilo kakim peterim ali šesterim možakarjem Šaleške doline, kateri bi romali gori na nemški Štajer, pa se tam naselili in čez kratko časa tam osnovali slovensko društvo v podporo slovenskih šol in če bi celo za svojo naselbino slovensko šolo zahtevali!? „No, po trebuhu bi nas vrgli čez prag in s cepci bi nas napodili iz dežele“, je bil odgovor kmetov; in gledite, pravi govornik naprej, kako pa mi mirno gledamo te-le privandrane rogovileže, da nam ljudstvo pačijo in goljufavajo; kajti očitna goljufigja je to, ako se neveden kmet nagovarja pristopiti k nemškemu šulvereinu in ako se od njega in celo od tržanov, kakoršnih je dosti — namreč bedastih, jemlje denar za podporo nemških šol, za katere itak vlada skrbi in za katere itak visoki davek plačujemo, in katere tudi v istini imamo, koji denar pa čisto kam drugam mašira. In kaj se stori proti tej druhali, ki nam popolnoma pači naše narodne učitelje, da so že čisto zbegani, kakor zgubljeni ovca? — Nič se ne zgodi. Zatoraj kličemo mi naše poslance na pomoč, naj storijo svojo dolžnost in naj nas rešijo enkrat teh pijavk, ki mir in red v državi rušijo“. Živahno odobravanje. Druga dežna ploha nas je potem razškropila, posebno žalostni smo gledali Savinjske sokole odhajati; drugi ostali in bolje domači pa smo bili še skupaj in se prijazno pomenkovali.

(Dalje prihodnjic.)

Iz Ptuja. (O volitvi v okrajni zastop.) Kedaj se bode volitev vršila, še ni znano. Do zdaj še imenik veleposestnikov ni razglašen, obrok za reklamacije še ni razpisan. To se pa zgodi v nekih dneh, na kar opozarjamo vse narodnjake. Da se ob pravem časi reklamira, da se vzroki reklamacij dobro podkrepijo, od tega bo odvisno, deloma, kdor bo konečno zmagal, ali kmetje in jih prijatelji, ali kmetom sovražni nemčurji in meščanje.

Kandidatje še dozdej niso za nobeno skupino postavljeni. Bodo se postavili pozneje in naznanili volilcem po zaupnih možeh in v Slovens. Gosp. Kandidatje pa se bodo tako izbrali, da bo v okrajnem zastopu imel v resnici celi okraj zastopnike. Da se izbero pametni, zanesljivi in skušeni možje, na to se bo že gledalo. Kakor sem rekel, je zdaj prva skrb, da ob pravem časi reklamiramo vse svoje glase, da zato pri-skrbi vsak potrebne pripomočke tam, kjer se bodo zahtevali. Kar bi se v tem oziru zamudilo, ne dalo bi se več za bodočo volitev popraviti. Ker je za reklamacije odločenih le 14 dni postavno, ne smemo dela odlagati. Če bo potrebno, naznanila bodo se imena veleposestnikov v „Slov. Gospodarji.“

Iz Ptuja Celi naš okraj pošlje 40 odbornikov v okrajni zastop. Prva skupina (veliko posestvo) voli 10 odbornikov, druga (vel. trgovci) 9, tretja (mesto in trg) 10 in četrta (kmečke občine) 11. Prva skupina plačuje 27.899 fl. 24 kr., druga 658 fl. 50 kr., tretja 15.339 fl. 56 kr. in četrta 119.803 fl. 65 kr. Prebivalstvo našega okraja šteje mesto Ptuj 4258 duš, Gora 1352, ostale občine okraja 44598 tedaj vkup 50.207 duš. Če le površno te številke pregledamo, razvidimo, da se nam godi velika krivica in da ima le mesto kakor povsodi tako tudi pri nas prednost. Mesto Ptuj samo voli uže 8 odbornikov in to mesto ne plačuje več kakor 12.071 fl. 7 $\frac{1}{2}$ kr. dače. Dalje ima mesto še 9 odbornikov in ti plačujejo dače samo 658 fl. 50 kr. dalje pa ima v našem mestu skoro vsak drugi hram ali bolje njegov gospodar volilno pravico v velikem posestvu. Kmečke občine pa s 44.598 prebivalci, ki plačujejo 119.803 fl. 65 kr. dače, volijo samo 11 odbornikov. Vse druge skupine tedaj, v katere spada dača samo 43.897 fl. 30 kr. s 5609 prebivalci voli 29 odbornikov, kmečke pa, kakor ravno omenjeno, s tako ogromno dačno številko 119.803 fl. sme voliti borih 11 odbornikov. Iz teh številk tedaj kmečki posestniki razvidite, kako so vam nemški in nemčurski liberalci krivični, kajti oni so skovali ta krivični red, s katerim se imamo bojevati.

(Konec prihod.)

Iz Konjic. (Razprtije med renegati.)

Dne 2. avgusta t. l. na večer so se v gostilni pri J. Walland-u nekateri tukajšnji renegati med seboj sprli in prepirati začeli. V tem prepiru so drug drugega častno žalili in slednjic zdravnika Dr. F. Premšak-a na zrak postavili. Govorilo se je sicer, da je bil dr. Premšak ta večer tudi nekoliko tepen, a o tem on vitežko ničesar ne vé ter temu oporeka. Dr. Premšak je potem nekatere zaradi žaljenja časti tožil, a tudi proti njemu se je enaka tožba vložila. Za te kazenske obravnave se je od graške nad-sodnije c. kr. okr. sodnija Celjska delegirala,

katera je glavno obravnavo v tej reči na den 3. t. m. pri c. kr. okr. sodnji v Konjicah določila in kot kazenskega sodnika g. c. kr. sod. pristava Dr. pl. Zhuber-ja odposlala. Pri tej kazenski obravnavi je bil tudi tukajšnji župan zastran Dr. Premšaka kot priča zaslišan, da je povedal, na kakem glasu je. In čujte, kako žalostno in osodepolno je bilo to zaslišanje za Dr. Premšaka! Naš župan je rekel, da so se od tistega časa, ko je Dr. Premšak v Konjicah, prepri in škandali vedno množili, katere je več ali manj on prouzročil. On je sejal nemir in razprtije med tržane, on je kalil ponočni mir, druge dražil, se v gostilnicah tepel itd. In zares, kolikor je nam znanega, je že imel skoraj z vsakim več ali manj opraviti ter je pri vsaki priliki rad tožil in tožne groše pobiral. Zarad tega se ga tudi večina izogiblje, akoravno je „šulferajnar“. Toda omenjeni den mu je spodletelo. Bil je obsojen na 50 fl. globe oziroma deset dni zapora. Sedaj si pa naj zapomni pregovor, ki pravi: „Kdor drugim jamo kopa, pade slednjič sam v jamo“.

Iz Slatine. (Šulvereinski zvezdi dve.) Odkar je dobila kopica nemčurjev in slovenskih izdajic po tukaj znanih krivih potih krmilo v roke, pobegnili je blagi mir in zastopnost iz naše občine. Dokler nemčurska stranka pri nas gospodari, dela se vse svojeglavno, ne po mislih in mnenji značajnih možakov, kakor kedaj, marveč sedaj pri nas le tisti kaj velja, ki v nemčurski rog trobiti zna, bodi sicer še tako zabit in neumen. Župani nam vedno nemčur. Ako se tudi kedaj občanom posreči volitev dobrega možaka, kmalo tudi njega potegne samopašnost v nemčursko mrežo. Sedanji župan bil je izvoljen s pomočjo narodnjakov, ker se je delal kot Slovencem prijaznega moža. Jedva polleta držal je še precej svojo besedo, a dolgo se ni mogel ustavljati skrbno nastavljenim mrežam. On je fiaker in gostilničar v slatinskem obližji. Dolgoletno šolanje v Celji ni moglo blagodejno vpljivati na njegov značaj, kakor pri navadnih človeških otrocih; kajti, kakor je sam javil v „Tagespost“, niti toliko ni pridobil, da bi se bil pravilno nemščine priučil. Da pa v svojem nemštvu res ni daleč prišel, priča tudi čudni pravopis na nemških hišnih tablicah, ktere je bil nove priredil: Heil. Kreute, Zerovete itd. Da je pri nemškem šulvereinu in zanj kar ves gori, nam je sedaj jasno; morebiti je nemški šulverein s svojim poukom pri g. Ogrizek-u že toliko vspeha imel, da se mu je županski stol zarad nemškega uradovanja toliko priljubil, da se ga drži kakor klošč kože. Njemu vreden sodrug je občanom povoljno znani g. Streitnar, sedaj celó krajni šolski svetovalec v naši slovenski šoli, možak, ktereга značajnosti slatinska nemčurska stranka prehvaliti ne more. Znan je vsem čuden fiaško

tega gospoda od prvega dne, ko se je tukaj tako rekoč s culo v roki prikazal, do denes, ko se šopiri kot precej imovit hišni posestnik in samostalen krčmar tik Slatine, svitla zvezda slatinskih šulvereinerjev. Toliko je gotovo, da je vedno barvo spreminjal ta čudni gospod, da je bil zdaj „konservativ“ in „klerikal“, zdaj strogo „liberal“, zdaj „egal“, vedno pa „fal“, ako je le njegovej glavi vgajalo. O njegovej zmožnosti nihče ne dvomi, najmanj pa on sam, ki je pri nekej volitvi rekel: „mich wollen olle hoben“. Čudno, da so bili kmetje tako svojeglavni, da takrat niti jednega glasa ni dobil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Za obrtniški stan obvelja kmalu nova konservativna obrtniška postava. Ta bode obrtnike nekoliko branila zoper liberalni kapital in velike fabrikante, da bodo laglje živeli. Sedaj je treba, da se tudi še za kmečki stan nekaj podobnega stori. — Državni zbor bode še le novembra sklican. — Nemško-pruski „šulverein“ tako rogovili na Českem, da so Čehi uže tepsti začeli šulvereinske rogovileže. Taki tepeži bili so v Trutnovem in kralj. Dvoru. — V kranjskem deželnem zboru se nasvetuje 3 liberalne poslance: Dežmana, Schreija in Juda dr. Mauerja izbaciti, ker so dobili v velikem posestvu premalo glasov v prvi volitvi, in pozvati grofa Thurna in plem. Savinška, ki sta dobila 50 in 49 glasov. Druga volitva od liberalcev nalašč storjena, da Dežmana in Schreija na konja spravijo, bila je nepotrebna in neveljavna. Poslanec Klun je nasvetoval, naj se v občinah zopet upeljejo ženitovanjske oglasnice, da se nemaničem zabranjuje ženitovanje na škodo srenjam. Liberalcem ta postava smrdi pa kmetom je potrebna, in jo res kmetje povsod tirjajo. — V Trstu so žendarji ugrabili lahonskega urednika Juretiga (Juretiča), ki je pisal nesramni list „Independente“, in ga zaprli. Našli so v njegovi hiši mnogo veleizdajskih pisem. — V Farkoševci na Hrvaškem uprlo se je 600 kmetov žendarjem in vojakom. Kričali so: proč z magjarskimi tablam, napisi, eksekutorji in kamenje poganjali in streljali. Na to da lajnant Ferlan tudi streljati in več kakor 20 kmetov obleži mrtvih. Vendar to ne ukroti ljudi in oficir se pomakne nazaj, da bi ne bilo preveč nepotrebne krvi prelivanja. Hrvatski poslanci so razven Krestiča šli v Budimpešto, kder se je pričel državni zbor in bo govor o dogodkih na Hrvaškem. — V Zala-Egerszegu je hitra sodba enega razsajavca zoper Jude na smrt obsodila, pa upati je, da bode obsojenec pomiloščen.

Vnanje države. Nemci so okolo Homburga imeli velike vojaške manevre in nemški cesar je kazal trem kraljem: španskemu, srbske-

mu in sakskskemu svojo mogočnost. Bismark se je vrnil domov iz Gostinskih toplic. — Ruski car in angleški minister Gladstone sta se sešla v Kodanji in baje važne reči zastran turških dežel dogovorila: Rumelija bode baje združena z Bolgarijo, kder je ruski general Lesovoj postal vojni minister. — Srbskemu kralju Milanu se doma slaba godi: njegovi ministri so pri volitvah hudo propali pa odstopiti še nečejo in izganjajo iz služeb vse uradnike, ki še ne služijo 10 let in so glasovali zoper ministre. To pa razdraženost le večjo dela. — Italijanski ministri so bili tako drzni in se pritožili pri naših na Dunaji, zakaj preostro zoper Lahone v Trstu postopamo. To je res drzno. Premehko postopamo zoper lahonsko druhal, ki je celo cesarju z bombami po življenji stregla, — Papež so se z ruskim carjem toliko porazumeli, da pride stalno ruski poslanik v Rim. — Francozi in Kitajci se pogajajo med seboj, da bi vojsko zabranili. Kitajci so voljni Francozom pustiti Anam, če ti onim dajo zasesti Tonking. Francozi se še branijo pritrditi.

Za poduk in kratek čas.

Celje.

(Zgodovinska črtica).*)

Celje utegne zraven Ptuja biti najstarejše mesto na Slovenskem; le stara Emona, sedanja Ljubljana, je morebiti starejša. Kdaj je bilo torej Celje ustanovljeno? Kdo ga je utemeljil? Na taka vprašanja ne moremo dati ne mi, ne največji učenjaki odgovora; vsaj se na taka vprašanja ne more dati odločnega odgovora, ako bi se tikala tudi večjih mest, kakoršna so Gradec, Dunaj, Praga, Rim, kajti še o ustanovitvi in prvotnih stanovalcih takih mest so navadno znane le nekatere pravljice, časih pa še te ne.

Povedali pa bomo v sledečih vrsticah o prijaznem mestu celjskem druge reči, katere utegnejo zanimati častite bralce, ako to mestece poznajo ali ne.

Pred Kristusovim rojstvom že in pa tudi nekaj stoletij po njem stanovalo je po Štajerskem ljudstvo z imenom Kelti, kateri pa niso govorili niti sedanji naš slovenski, niti nemški jezik. Nekateri učenjaki sicer tudi trdijo, da so tod že v tistih starodavnih časih bivali tudi naši pradedje, stari Slovenci, pa ta stvar zgodovinska ni še popolnem dognana.

Ti prvotni stanovalci po Štajerskem, ki so torej govorili svoj keltski jezik in le še malo omikani bili, ustanovili so vendar že dve mesti na Štajerskem, postavili so namreč prvi

*) Odlomek iz „Zgodovine štajerskih Slovencev“ (rokopis), spisal J. Lapajne v Krškem.

temelj mestoma Celju in Ptuju, kar se je utegnilo že pred Kristusovim rojstvom zgoditi.

V teh časih pa je prišla štajerska zemlja v oblast mogočnim Rimljanom, ki niso zapovedovali samo lepi laški deželi, marveč svojo gospodstvo razširjevali po vsem takrat znanem svetu. Mogočni, pa pametni rimski cesar Avgust, ki je vladal ob času Kristusovega rojstva, podvrgel si je bil tudi štajersko zemljo. Da so bili novi podložniki pokorni rimskemu gospodarju, treba je bilo, da so Rimljani nekaj svojih ljudi poslali v to deželo, nekaj vojakov, ki so jo oskrbovali in strahovali krepki keltski narod. Naselilo se je pa nekaj Rimljanov najprvo v Celji okoli leta 50 po Kr., ob času rimskega cesarja Klaudija; zato so tudi Celje latinski „Claudia Celeja“ imenovali. Tako je to mestece imenoval že rimski pisatelj Plinij (starejši), ki je živel od l. 23—79 po Kr.

Pod rimskim gospodarstvom je Celje rastlo od leta do leta, kajti bilo je Rimljanom središče in zbirališče njihove velike vojaške moči in ležalo je ob glavnej cesti, katero so imeli napeljano iz Laškega čez Emono (Ljubljano), Celje, Ptuj itd. v stari Dunaj (Vindobono).

V 3. stoletji po Kr. je bilo pa Celje za Rimljane tako imenitno, da je bil tukaj sedež rimskih cesarskih namestnikov ali prokuratorjev. Eden takih namestnikov z imenom Klement je bil celo rojen Celjan in se je od nizke vojaške službe vsled svojih zmožnostij povzdignil do visokih namestniških mest in bil celo tajnik dvema rimskima cesarjema.

V Celji so sezidali že Rimljani mnogo trdnih poslopij, zlasti velikih paganskih tempeljnov, ki so bili vsi jako dolgo trpeče stavbe. Posebni mojstri so bili tod gospodarjajoči Rimljani pri zidanji cest in kanalov. Rimske ceste, katerim so naši stari očetje pravili „stare ceste“, „stari potje“, so bile tako trdne, da so se več nego 1000 let ohranile; in v Celji imajo mestne kanale za nesnago še večinoma tiste, katere so bili Rimljani morda pred kamicami 1500 leti sezidali za vodotoke.

Bili so pa Rimljani in njim podložni štajerski stanovalci nekako do 3 stoletja po Kr. še pagani ali ajdje.

V Celji se je najbolj častil paganski bog Mart; znano je tudi ime „Ursus“ celjskega paganskega duhovnika, kakor tudi božjanskega varuha „Anigemius-a“. Krščanstvo se je na Štajersko zasejalo najprvo menda iz starega mesta „Sirmium“ ali Šrema v Slavoniji (dan danes Mitrovica).

Tukaj je bil potem, ko je rimski cesar Konstantin krščansko vero za pravo vero v svoji državi razglasil, sedež škofom, ki so svojo gorečo delavnost razširjevali tudi v naše severnejše pokrajine. Vendar je Celje do 4. stoletja in morda tudi do 5. ostalo pagansko, kajti l.

284. (283) je moral tu sv. Maksimilijan, sam rojen Celjan, zavoljo krščanske vere po mučeniško umreti, ker ni hotel darovati paganskim bogovom. Sv. Maksimilijan je bil škof v mestu Lork ob Donavi na gorenjem Avstrijskem.

Ko je bilo pa staro mesto Srem v Slavoniji po divjih Hunih (l. 442) razdejavano, spadal je spodnji Štajer pod oblast oglejskih škofov, ki so za razprostiranje sv. vere v teh krajih skrbeli jeli.

V 6. stoletju se je bilo pa že število kristijanov tod toliko pomnožilo, da se je v Celji celó mala škofija ustanovila. Znano je vendar ime le enega edinega škofa, Janeza, ki je živel proti koncu 6. stoletja v dobi oglejskega velikega škofa Severa.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 39. Gospod videč, da je sluga gostu z roko kupico vode ponudil, reče mu: „Ali še ti ne veš, da se gospodom voda na krožniku ponuja“. Sluga takoj vodo na krožnik izlije rekši: „Meni je to vse jedno, če bo le gospod hotel s krožnika piti“.

Razne stvari.

(Grazer Zeitung) ni mogla dočakati naše denešnje številke in včeraj napala spomenc Slovenskega društva. Toda z besedami: unwahres Geschwätz, Albernheit, Bosheit, lächerliche Erzählung je pisec slabo ustregel in le potrdil resnice v spomenici navedene. Kdor robo psuje, ta navadno kupi. Da v Gradci nekaj slutijo, na to kaže dosedaj tam nenavadni izraz o Slovencih: achtbarer Volksstamm, der slovenische.

(Železnico) od Spielfelda do Radgone stavi južna železnica. Okrajni zastop radgonski prevzame odkup zemljišč in hiš na svoje stroške.

(„Šulvereinerji“) so v Konjicah baje 50—80 kmetov v svoje mreže vjeli, kakor se liberalci hvalijo, čeravno jih je dež kopal. Navzoči so bili kričači Nekermann, Ausserer, Nagele, Glantschnigg; ptujskega odzadnjača je zmanjkalo. Sedaj hočeta Ausserer in dr. Prosinagg v Hrastniku in Trbovljah jednako rabuko sprožiti.

(Fortšritlerji v Mariboru) se pripravljajo na velik shod meseca oktobra. Govorila bosta obadva Hammer-Ambossa in nedvomno potokla vse Slovence — z jezikom.

(Celjski lisjak) se baje tropama razšilja od nemčurjev in nemškutarjev Slovencev begat in zapeljavat v liberalni tabor. Jezi se pa, zakaj slovenski advokatje vlagajo slovenske vloge, katerih nihče ne razume(?) Kar pa je tako zastopiti, da jih takšni ljudje, kakor je celjski Glantschnigg ne razumejo, ki je

šel lisjaka pisat, preden se je slovenske slovnice naučil. Tudi tisti lenuhi ne morejo slovenskega uradovanja videti, ki bi radi pri nas mastne službe imeli, pa Slovenci bi se naj jim na ljubo nemški učili, a svoje domače ljudi za dveri stavili ali po svetu poganjali s trebuchom za kruhom. Takšni neumneži Slovenci nismo več. Nemški učimo se za svoje potrebe, a ne za nemčurske lenuhe.

(Stare goldinarske bankovce) prejemajo denarni zavodi še le do konca tega mesca. Poznej bode jih sprejemala še samo centralna denarnica v Beču. Če kdo ima stare papirnate goldinarje, naj jih toraj o pravem času zameni.

(Eggenberško adresno) ni cesar dobil v roke, ampak samo namestnik baron Kübeck. Je li ta cesarju adresu dal, tega še niti Eggenberški župan ne trdi, pač pa tirja od vsakega župana blizu 5 fl., ker je vsa adresa čez 600 fl. stala. Neumni slovanski župani, ki so adresu podpisali, plačujejo sedaj nemškim liberalcem.

(Vabilo) razposlal je g. Lapajne, bivši nadučitelj v Ljutomeru, sedaj ravnatelj meščanske šole v Krškem ob Savi — Gurk in Krain — naj bi se marljivo naročevali na knjigo, ki izide drugo leto, če se nabere dovolj naročnikov: „Politična in kulturna zgodovina štajerskih Slovencev“. Knjiga bo nadomestovala Krempeljnovo: „Dogodivščino štajerske zemlje“ in velja 1 fl.

(Ljubljanski Zvon) objavil je v 9. zv. Usmiljena sestra, Fran Josip na Slovenskem 1883, Cyclamen, Spomini na jutrove dežele, Volkodlak in vampir, bajke in povesti o Gorjancih, Kraške jame, tri Gracije, Novejši pisatelji ruski, Narodne pesni, Preširen človek, Redki spisi, Slovenski glasnik.

(Na naših gimnazijah) še nimamo slovenskih paralelk in zato mora okolo 100 slovenskih učencev v mestne šole, da se nemški naučijo. Otroci zgubijo 1 leto, starši pa najmanje 10.000 fl.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Župnik v Podsredi je imenovan č. g. Mat. Novak, v gornjej Ponkvi č. g. Jož. Kunej, v Slivnici č. g. Trnak, za provizarje gredó č. g. Fr. Jan v Prevorje, Fr. Slavič v Soboto, za kaplane pa č. g. Janez Pajtler k sv. Lorencu v puščavi, Janez Žnidarič v Svičino, Jan. Stanjko II. v Veliko nedeljo, M. Vtičar v Vozenico, A. Aškerc II. v Smarije, Lov. Kramberger I. v Reichenburg, M. Skerbec v Loče.

Loterijne številke:

V Gradci 22. septembra 1883:	18, 89, 23, 64, 32
Na Dunaji	86, 55, 81, 58, 11
Temesvar	31, 1, 6, 25, 32

Prihodnje srečkanje: 6. oktobra 1883.

Zahvala.

Vsem p. n. gospodom, ki so mi od vseh strani k mojemu Najvikšemu odlikovanju častitati blagovolili, se pristréno zahvaljujem.

M. Modrinjak,
Ptujski prošt.

Srčno zahvalo

izrekam Vsem, kateri so mi od blizu in daleč čestitali. k srečnemu izidu moje pravde.

Božidar Poglšek,
župnik.

Podučiteljska služba

na dvorazrednici na Gori pri Ptui, III. plačilnega razreda in prostoj izboj je izpraznena. Prosilci nemškega in slovenskega podučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 1. novembra t. l. pri krajnem šolskem svetu na Ptujski gori vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptui,
dne 20. septembra 1883.

Predsednik:
Premmerstein.

1-3

Novo podjetje se priporoča.

Uljudno podpisani dajem slavnemu občinstvu na znanje, da sem v Mariboru, v sv. Magdalenskem predmestju, v hiši svoje matere priredil bogato odbrano zalogo:

steklenega, porcelanega blaga
in beloprstene ali kamene posode.

S tem opozorujem slavno občinstvo prav uljudno na ovo posodo ter jo priporočam gospodom gostilničarjem, kavarnarjem in gospodinjam. Cena bo prav nizka, roba dobra in postrežba točna.

Tudi se tam dobiva okvirjev pozlačenih za podobe in sprejemajo vsa naročila za vrezavanje šip na okna itd. in vestno izvršujejo.

Z najuljudnejšim spoštovanjem

Maks Macher.

2-5

Naznanilo.

Hiša na prodaj v St. Martinu na Paki, tik farne cerkve in šole, na okrajni cesti s štacunoj, novo zidana, obokane kleti, toraj za vinsko barantijo pripravna. H tej hiši pripada tudi še nekaj zemljišča, ako ga kupec hoče zraven kupiti, je za hmelj pripravna dobra zemlja. —

Plačilni pogoji so lehkí in cena ni velika. Več se lahko poizve pismeno pri županstvu na Paki, pošta Šoštanj (Schönstein).

Ako se hiša ne proda, odda se tudi v najem. 2-2

V zalogi

Janeza Leona v Mariboru

izide 15. oktobra t. l.

Južnoštajerski koledar

za na steno

v nemški in slovenski izdaji

za l. 1884,

zapopadajoč zraven popolnega koledara vse mrakove solnca in meseca, kmetovske pregovore o vremenu in letini, dozdevno vreme, državne prepovedane čase, lestvice za pristojbine kolkov ali štempeljnov itd.

Praktično urejeni koledar ima to prednost, da je natisnen na velikej četverki in ga je možno povsod na steno obesiti.

Velja samo 25 kr.

Prodajalcem se dovoli primeren nadavek.

Zoper snet

pomaga Dupuy-jev lug, v katerem se pšenično seme pred sejanjem namaka. Na prodaj ga ima trgovec

M. Berdajs
v Mariboru.

3-3